

**Juridische Faculteit der Amsterdamsche Studenten (JFAS)
Universiteit van Amsterdam
Faculteit der Rechtsgeleerdheid - bachelorjaar 2**

Literatuur- en jurisprudentiesamenvatting Bestuursprocesrecht

Beste lezer,

Allereerst veel dank voor het aanschaffen van deze samenvatting. Een uitstekende keuze! JFAS-samenvattingen worden op professionele wijze gedrukt, sluiten altijd volledig aan bij de voorgeschreven leerstof en worden uitvoerig gecontroleerd op taal-/spelfouten, naleving van auteursrecht en juridische correctheid. Onze samenvattingen worden bovendien geschreven door ervaren getalenteerde rechtenstudenten die het vak zelf met een hoog cijfer hebben afgerond en weten welke stof belangrijk is om je tentamen te halen.

JFAS is de officiële juridische faculteitsvereniging van de Universiteit van Amsterdam en wordt gerund voor én door studenten. Daarom komen de inkomsten van onze samenvattingen geheel ten goede aan onze schrijvers en de organisatie van zowel inhoudelijke als sociale activiteiten voor studenten aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid.

Op het moment dat deze samenvatting(en) illegaal worden verspreid is JFAS niet meer in staat betaalbare en uitstekende samenvattingen aan te bieden. Ook worden hiermee je medestudenten ernstig benadeeld, nu zij hard hebben gewerkt om een uitstekende samenvatting voor jou te schrijven en de inkomsten hiervan direct ten goede komen aan de organisatie van activiteiten voor rechtenstudenten in Amsterdam. Daarom rust op onze samenvattingen van rechtswege auteursrecht.

We wensen je veel succes met studeren!

Met vriendelijke groet, het JFAS-bestuur.

Mocht je vragen hebben over deze pagina of over onze samenvatting(en) zijn wij te vinden (en te bereiken) op:

Nieuwe Achtergracht 166

Kamer A0.55c

1018 WV Amsterdam 0 20 525 34 41

samenvattingen@jfas.com

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Week 6: Hoger beroep. Brummen. Voorlopige Voorziening. Nieuwe besluiten tijdens de procedure.	2
HOOFDSTUK 7	2
HOOFDSTUK 8	6
JURISPRUDENTIE	7
ABRvS 6 augustus 2003, ECLI:NL:RVS:2003:AI0801 (Brummen)	7
ABRvS 28 oktober 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2533 (Grondenfuik in hoger beroep)	8
ABRvS 2 december 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2868	8
Week 7: Schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten	9
HOOFDSTUK 12 (boek 1), 6.8 (boek 2) EN ARTIKEL	9
JURISPRUDENTIE	
RB Overijssel 11 maart 2015, ECLI:NL:RBOVE:2015:1235	13

Week 6: Hoger beroep. Brummen. Voorlopige Voorziening. Nieuwe besluiten tijdens de procedure.

HOOFDSTUK 7: HOGER BEROEP

7.1 Karakter en plaatsbepaling van het hoger beroep

Op grond van art. 8:104 lid 1 Awb kan je in beroep tegen de uitspraak van de rechtbank bij de hogere beroepscolleges. Door middel van hoger beroep is het dus mogelijk om op te komen tegen een uitspraak van de bestuursrechter. Het leidt tot een nieuwe beoordeling van het geschil door de appelrechter. In beginsel is de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State de bevoegde instantie om hoger beroepszaken te behandelen (art. 8:105 Awb), tenzij hoger beroep bij een andere rechter openstaat. Er zijn uitzonderingen waar geen hoger beroep voor open staat:

1. Tegen besluiten als omschreven in hoofdstuk 2 van bijlage 2 Awb.
2. De uitzonderingen opgesomd in artikel 8:104 lid 2 Awb:
 1. Een uitspraak na toepassing van de procedure van vereenvoudigde behandeling
 2. Een uitspraak waarin het beroepsschrift als een bezwaarschrift is aangemerkt
 3. Een uitspraak op een verzetschrift
 4. Een uitspraak op een verzoek om een voorlopige voorziening
3. Bij wet kan worden bepaald dat er geen hoger beroep openstaat tegen een uitspraak. Dit is op basis van een bijzondere wet.

Naast het hoger beroep zijn er nog drie andere rechtsmiddelen in het bestuursprocesrecht, te weten:

- Het verzet ogv art. 8:54 jo 8:55 Awb
- Beroep in cassatie ogv art. 28 AWR
- Herziening ogv art 8:88 Awb

Er zijn verschillende hoger beroepscolleges: de Afdeling bestuursrechtspraak, de Centrale Raad van Beroep en het CBB.

In beginsel worden aanhangig gemaakte zaken in behandeling genomen door een meervoudige kamer (art. 8:10a lid 1 Awb). De meervoudige kamer kan er echter voor kiezen om een zaak te laten voordoen bij een enkelvoudige kamer (art. 8:10a lid 2 Awb).

Indien hoger beroep is ingesteld, heeft dit geen schorsende werking (art. 6:16 jo. art. 6:2 Awb). De wetgever heeft hiermee willen voorkomen dat de werking van een besluit lange tijd wordt opgeschort enkel om de reden dat hoger beroep aanhangig is. Uitzondering is art. 8:106 Awb.

De uitspraakbevoegdheden in het hoger beroep zijn te vinden in art. 8:113 Awb.

- De uitspraak van de rechtbank is juist, waarbij in hoger beroep de gronden worden overgenomen of worden verbeterd.

- De uitspraak van de rechtbank is niet juist, waarbij in hoger beroep de gehele uitspraak wordt vernietigd of een gedeelte van de uitspraak.

In uitzonderlijke gevallen kan het appelverbod worden doorbroken. Het gaat dan om een schending van fundamentele rechtsbeginselen.

7.2 De functies van het hoger beroep

Het hoger beroep heeft twee hoofdfuncties:

- De controlefunctie
- De herkansingsfunctie
 - Anders dan in andere rechtsgebieden gaat het bij de herkansingsfunctie niet om de vraag of de rechter in eerste aanleg juist heeft gehandeld. Partijen mogen in het hoger beroep nieuwe gronden aanvoeren waardoor ze dingen die ze gemist hebben in de bezwaarfase kunnen rechtekken in het beroep. De herkansingsmogelijkheid kan worden ingeperkt als er bepaalde belangen zijn die in het geding komen.

Een ander belangrijke functie van het hoger beroep is het creëren van rechtseenheid. Alle afdelingen vormen hun eigen jurisprudentie op hun terreinen. Dit is geen probleem als zolang iedereen vragen beantwoord die binnen hun eigen terrein vallen. Soms is dit niet het geval en dan kan het zijn dat verschillende afdelingen op dezelfde vraagstukken anders beslissen. Dit probeert men te voorkomen door harmonisatie van jurisprudentie.

7.3 De omvang van het hoger beroep

Er zijn drie belangrijke begrippen in het hoger beroep, te weten:

- Het object van het geding
- De gronden
- De toelaatbaarheid van nieuwe gronden en gegevens

Object van het geding

Dit is datgene waartegen beroep of hoger beroep wordt ingesteld. Dit is in eerste aanleg vaak het bestreden besluit op grond van art. 7:1 Awb jo. 8:1 Awb. In het hoger beroep kan het object van het geding op twee verschillende manieren worden opgevat:

- Beperkt: Hier wordt er alleen gekeken naar de uitspraak van de rechter in eerste aanleg.
- Ruim: In de ruime opvatting wordt het beroep gezien als een volledige herkansing en wordt het bestreden besluit opnieuw beoordeeld. Dit kan op verschillende manieren worden opgevat:
 - Retrospectieve proces: Bij deze benadering toets de rechter in eerste aanleg of het bestuursorgaan bij het nemen en het voorbereiden van het besluit juist heeft gehandeld. De hogerberoepsrechter beoordeelt vervolgens of de rechter in eerste aanleg een juiste beoordeling heeft gemaakt in zijn uitspraak
 - Integrale beoordeling: Hier blijft het bestreden besluit het object van het geding gedurende het hele proces. Het is dus een volledige herkansing

omdat er helemaal opnieuw naar het bestreden besluit wordt gekeken en niet alleen naar de totstandkoming van dat besluit.

De toelaatbaarheid van nieuwe gronden en gegevens

Er is veel discussie over de vraag in hoeverre partijen in hoger beroep nog nieuwe gronden mogen aanvoeren. In de verschillende benaderingen is dit anders:

- Retroperspectieve proces: Hier wordt de totstandkoming van het bestreden besluit getoetst. Hier kunnen dus nieuwe gronden niet leiden tot de conclusie dat de uitspraak van de rechter in eerste aanleg onjuist was.
- Integrale beoordeling: Hier kunnen nieuwe gronden wel worden aangevoerd omdat hier het bestreden besluit opnieuw wordt bekeken. Nieuwe gronden mogen worden aangevoerd zolang de wederpartij voldoende in de gelegenheid heeft gehad voor verweer.

7.4 De omvang van het hoger beroep en de positie van verweerder in hoger beroep

Art. 8:69 lid 1 Awb bepaald dat de gronden die worden genoemd in het ingediende beroepsschrift de omvang van het hoger beroep bepalen.

Incidenteel hoger beroep

Incidenteel hoger beroep houdt in dat een partij na afloop van de beroepstermijn alsnog kan opkomen tegen de uitspraak de rechtbank mits de andere partij al in hoger beroep is gegaan. Het incidenteel hoger beroep wordt geregeld in art. 8:110 t/m 8:112 Awb.

7.5 De Uitspraakbevoegdheden

In beginsel dient de hogerberoepsrechter de zaak zelf af te doen (art. 8:113 lid 1 Awb). De hoger beroepsrechter heeft dan ook dezelfde bevoegdheden als de rechtbank (hoofdstuk 8 Awb, art. 8:70, 8:72-8:75 Awb), maar dient binnen de grenzen van het geding te blijven zoals die zijn getrokken in eerste aanleg (art. 8:69 lid 1 Awb). Het is echter ook mogelijk dat bij een vernietiging van de uitspraak van de rechtbank de hogerberoepsrechter de zaak terugverwijst (art. 8:115 Awb). Dit is echter gelet op tijdige geschilbeslechting niet gewenst.

7.6 Nieuwe besluiten tijdens de procedure van hoger beroep

Indien de uitspraak van de rechtbank niet volledig is uitgevallen zoals gewenst zijn er twee opties, in hoger beroep of het nieuwe besluit afwachten. Het achterwege laten van hoger beroep heeft tot gevolg dat de uitspraak in eerste aanleg gezag krijgt. Als vervolgens het nieuwe besluit niet uitvalt als gehoopt, rijst de vraag of beroepsgronden die door de rechtbank zijn verworpen ter discussie kunnen worden gesteld in de nieuwe procedure tegen het nieuwe besluit. De brummenlijn geeft hierover duidelijkheid; indien gronden bij de rechtbank uitdrukkelijk en zonder voorbehoud zijn verworpen en hiertegen geen hoger beroep is ingesteld, wordt in de latere procedure tegen het nieuwe besluit ervanuit gegaan dat de verwerping van deze gronden door de rechtbank juist is geweest.

Deze Brummenlijn is niet van toepassing op:

- Beroepsgronden die de rechtbank onbesproken heeft gelaten
- Openbare orde aspecten
- Ernstige schending fundamentele rechtsbeginselen
- Nieuwe feiten en omstandigheden

- Niet eerder betrokken derde

Brummen

Mag er, na het niet instellen van hoger beroep, in de nieuwe procedure tegen het nieuwe besluit worden ingegaan op gronden die door de rechtbank zijn verworpen?

1. **Stap 1:** uitgangspunt
 - a. Indien een rechter uitspraak doet en er is geen hoger beroep ingesteld, dan krijgt de gehele uitspraak gezag van gewijsde. De uitspraak is dan onherroepelijk geworden.
2. **Stap 2:** heeft de rechter in de eerste uitspraak uitdrukkelijk en zonder voorbehoud beroepsgronden verworpen?
 - a. **Nee:** dan mogen de gronden ter discussie worden gesteld in de nieuwe procedure
 - b. **Ja:** stap 3
3. **Stap 3:** is tegen die oordelen hoger beroep ingesteld? Zo nee...
 - a. Dan hebben die oordelen gezag van gewijsde en is de juistheid daarvan daarmee aangegeven en kunnen in latere procedures niet meer ter discussie worden gesteld (brummenleer)

HOOFDSTUK 8: VOORLOPIGE VOORZIENING

Voorlopige voorziening

Verzoeken om een voorlopige voorziening (art. 8:81-8:87 Awb) zijn vaak gericht op de werking van het besluit waar als bezwaar tegen is gemaakt of beroep tegen is ingesteld, te schorsen. Hiermee probeert men de werking van art. 6:16 Awb ongedaan te maken.

1. **Stap 1:** is de voorzieningenrechter bevoegd om het verzoek in behandeling te nemen?
 - a. Is het verzoek gericht tegen een besluit in de zin van art. 1:3 Awb?
 - b. Is het verzoek gericht tot de voorzieningenrechter van het rechterlijke college dat bevoegd is?
2. **Stap 2:** is het verzoek om een voorlopige voorziening ontvankelijk?
 - a. Is tegen het besluit waar het verzoek zich op richt bezwaar gemaakt/beroep ingesteld (art. 8:81 lid 1 Awb)?
 - b. Is de verzoeker van de voorlopige voorziening ontvankelijk (art. 8:81 lid 2 Awb)?
3. **Stap 3:** inhoudelijke beoordeling
 - a. Heeft de verzoeker een spoedeisend belang?
 - b. Is het aangevochten besluit rechtmatig?
 - c. Belangenafweging
 - d. Wat is de aard van de gevraagde voorziening?
4. **Stap 4:** dicta (art. 8:84 lid 2 Awb)
 - a. Onbevoegdheidsverklaring van de voorzieningenrechter
 - b. Niet-ontvankelijkverklaring van het verzoek
 - c. Afwijzing van het verzoek
 - d. Gehele/gedeeltelijke toewijzing van het verzoek
5. **Stap 5:** termijn van de voorlopige voorziening

- a. De voorzieningenrechter kan in zijn uitspraak bepalen wanneer de voorziening vervalt (art. 8:85 lid 1 Awb)
- b. Situaties waarin de voorlopige voorziening in ieder geval vervalt (art. 8:85 lid 2 Awb)
- c. Geen van bovenstaande? Dan blijft de voorlopige voorziening gelden.

Als er na het treffen van de voorlopige voorziening nieuwe feiten of omstandigheden aan het licht komen waar de voorzieningenrechter geen weet van had bij zijn uitspraak, kan er besloten worden de voorlopige voorziening op te heffen of te wijzigen (art. 8:87 Awb).

Indien er tijdens een beroepsprocedure een voorlopige voorziening wordt aangevraagd, lopen er twee procedures over hetzelfde besluit. De voorzieningenrechter heeft de bevoegdheid om ook te beslissen op het beroep in de bodemprocedure. Dit is een bevoegdheid en geen verplichting. Als de voorzieningenrechter hiervoor kiest is er sprake van 'kortsluiting' (art. 8:86 Awb). Kortsluiting kan de procedure verkorten en houdt in dat de voorzieningenrechter twee beslissingen neemt: over het beroep en over het verzoek om voorlopige voorziening.

JURISPRUDENTIE

ABRvS 6 augustus 2003, ECLI:NL:RVS:2003:AI0801 – Brummen

- **Feiten:** Bij besluit van 2 februari 1999 heeft het college van B&W Brummen X een dwangsom opgelegd. X moet diverse, niet voor agrarische doeleinden bestemde materialen verwijderen en verwijderd houden. X maakt bezwaar tegen de dwangsom welke door het college van B&W ongegrond wordt verklaard. Vervolgens heeft X beroep ingesteld bij de rechtbank welke zijn beroep gegrond heeft verklaard en het besluit op bezwaar heeft vernietigd. Het college van B&W dient een nieuwe beslissing te nemen op bezwaar. Het college heeft het bezwaar op het besluit van 2 februari 1999 gedeeltelijk gegrond verklaard, het besluit herroepen en de dwangsom teruggebracht. Het bezwaar dat ziet op het overige heeft het college ongegrond verklaard. X is het met het laatste deel niet eens en stelt beroep in bij de rechtbank. De rechtbank heeft het beroep van X ongegrond verklaard waarna X hoger beroep instelt. De rechtbank is X in de eerste uitspraak niet gevolgd in het betoog dat het gebruik van de in de dwangsombeschikking opgesomde materialen niet in strijd is met de gebruiksbepalingen van het bestemmingsplan en het college daarom niet tot het opleggen van de last kon besluiten. X heeft hiertegen geen rechtsmiddel aangewend.
- **Rechtsvraag:** Kan X in het beroep tegen de opnieuw genomen beslissing op bezwaar opnieuw betogen dat zijn materialen niet in strijd zijn met de gebruiksbepalingen van het bestemmingsplan waardoor het college geen dwangsom kan opleggen?
- **Overweging en rechtsregel:** Indien gronden bij de rechtbank uitdrukkelijk en zonder voorbehoud zijn verworpen en hiertegen geen hoger beroep is ingesteld, wordt in de latere procedure tegen het nieuwe besluit ervan uitgegaan dat de verwerping van deze gronden door de rechtbank juist is geweest

ABrVS 28 oktober 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2533 – Grondenfuik in hoger beroep

- **Feiten:** Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid had aan appellante geen Nederlanderschap verleend. Appellante ging daartegen in bezwaar, deze werd

ongegrond verklaard en daarom ging hij in beroep. Ook deze werd ongegrond verklaard. De appellante betoogde bij de rechter dat de staatssecretaris niet had aangetoond dat appellante in bewijsnood verkeert. Dit is zijn eerste betoog. Daarbij voert hij nog in hoger beroep het betoog dat de rechtbank onterecht een bepaalde rapport heeft meegenomen in zijn overwegingen.

- **Rechtsvraag:** Kan de grond dat de rechtbank onterecht een bepaald rapport heeft meegenomen in zijn overweging worden aangevoerd in het hoger beroep?
- **Overweging en rechtsregel:** Het tweede betoog dat appellante aanvoert is voor het eerst in hoger beroep aangevoerd. Het hoger beroep is alleen gericht tegen de aangevallen uitspraak en omdat er in casu geen reden is waarom deze grond niet al bij de rechtbank kon worden aangevoerd en appellante dit wel had moeten doen bezien vanuit het oogpunt van zorgvuldig en doelmatig gebruik van rechtsmiddelen, moet de grond buiten beschouwing worden gelaten.

ABRvS 2 december 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2868 –

- **Feiten:** De gemeente had een last onder dwangsom verleend aan appellante en deze hield in om de verharde paden en lichtpunten op percelen van de camping van appellante te verwijderen en verwijderd te houden. Appellante had tegen dit besluit bezwaar ingediend. Deze werd door de gemeente ongegrond verklaard bij besluit van 18 april 2018. Appellante ging hiertegen in beroep en de rechtbank heeft op 10 januari 2019 het ingestelde beroep ook ongegrond verklaard.
- **Rechtsvraag:** -
- **Overweging en rechtsregel:** De Afdeling verklaarde het (hoger) beroep gegrond en stelt dat de last onder dwangsom niet opgelegd had mogen worden. Hij doet het volgende:
 1. Hij verklaart het hoger beroep gegrond
 2. Hij vernietigt de uitspraak van de rechter
 3. Verklaart het bij de rechtbank ingestelde beroep gegrond
 4. Hij vernietigt het besluit waarin gelast is door de gemeente (dus het besluit waaraan uitvoering is gegeven aan de last onder dwangsom)
 5. Hij verklaart het bezwaar tegen het besluit van de last onder dwangsom van appellante gegrond
 6. Herroept het besluit van gemeente t.a.v. de last onder dwangsom
 7. Wijst het verzoek van de burens die wilden dat gehandhaafd werd tegen de aanleg van verharde paden af
 8. En bepaalt dat deze uitspraak in de plaats treedt van het vernietigde besluit.

Week 7: Schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten

HOOFDSTUK 12 (BOEK 1) , HOOFDSTUK 6.8 (BOEK 2) EN ARTIKEL

In beginsel draagt ieder zijn eigen schade, er bestaat pas een verplichting tot schadevergoeding bij een onrechtmatige daad (art. 6:162 BW). Compensatie kan dan verkregen worden in de vorm van geld of in natura, zoals tijd, andere locatie of wijziging van bestemmingsplan.

De schadevergoedingsprocedure van titel 8.4 Awb is een zelfstandige verzoekschriftprocedure. Deze kan al tijdens het beroep of hoger beroep worden ingediend bij de bestuursrechter die het beroep of hoger beroep behandelt (art. 8:91 Awb). Het is ook mogelijk om pas na de uitspraak een verzoekschrift in te dienen (art. 8:90 lid 1 Awb).

Door een gegrondverklaring van het beroep en de vernietiging van het besluit kan geconcludeerd worden dat het bestuursorgaan onrechtmatig heeft gehandeld. Of er in dat geval ook sprake is van een onrechtmatige daad wordt beoordeeld aan de hand van de criteria van art. 6:162 BW:

1. Onrechtmatige daad

Als eerst is vereist dat de daad van de overheid onrechtmatig is.

Indien schade is veroorzaakt door een besluit dat appellabel (= voor hoger beroep vatbaar) is bij de bestuursrechter en dit besluit wordt vernietigd door de bestuursrechter, dan moet van de onrechtmatigheid van dit besluit worden uitgegaan. De civiele rechter moet hier dus ook van uitgaan.

Zolang overheid niet erkent dat het besluit onrechtmatig is, dan is er sprake van formele rechtskracht. Dus ook als duidelijk te zien is dat er sprake is van onrechtmatigheid en de overheid dit niet erkent, het besluit/handeling rechtmatig is op grond van formele rechtskracht.

Oneigenlijke formele rechtskracht: als besluit door bestuursrechter wordt vernietigd, dan gaat burgerlijke rechter ervan uit dat het besluit inderdaad onrechtmatig is.

Een appellabel besluit is onrechtmatig indien het besluit is vernietigd door de bestuursrechter. Eerst moet je dus procederen tegen dat besluit om eventueel schadevergoeding aan te kunnen vragen.

Als je dit niet doet en je bent het niet eens met het besluit, dan kan je niet meer naar de rechter want het besluit wordt van rechtswege onaantastbaar. Civiele rechter gaat dan van formele rechtskracht van het besluit uit, als je geen beroep en bezwaar hebt ingesteld tegen het besluit.

Je hebt nu dus maar 6 weken de tijd om schade te claimen.

Een besluit is rechtmatig als:

- Tegen een appellabel besluit is geen beroep ingesteld bij de bestuursrechter
- Indien er wel beroep is ingesteld tegen een besluit, maar dit besluit is door de bestuursrechter in stand gelaten.

Let op: een rechtmatig besluit kan ook herroepen worden! Kijk dus naar de reden van de herroeping

2. Toerekening/schuld

Bij aansprakelijkheid voor appellabele besluiten speelt dit geen rol. Uit jurisprudentie blijkt namelijk dat als de bestuursrechter heeft vastgesteld dat het bestuursorgaan een besluit heeft genomen i.s.m. de wet of algemene beginselen van behoorlijk bestuur zowel de onrechtmatigheid als de toerekening vaststaat.

Let op: indien een bestuursorgaan een bepaald besluit heeft genomen ten gunste van de aanvrager, maar dit besluit wordt later op verzoek van andere belanghebbenden vernietigd en de aanvrager leidt schade doordat hij op de later vernietigde besluit vertrouwt, dan kan hij die schade niet op de overheid verhalen. Dan is er sprake van 'eigen schuld', vergelijkbaar met artikel 6:101 BW.

3. Causaal verband/causaliteit

Alleen schade die het gevolg is van onrechtmatig handelen komt voor vergoeding in aanmerking. Kan de schade redelijkerwijs aan de onrechtmatige daad worden toegerekend? Dit dient degene die stelt schade te hebben geleden aannemelijk te maken.

Als overheidsbesluiten worden vernietigd vanwege zorgvuldigheids- of motiveringsgebreken dan is er een kans dat het bestuursorgaan dezelfde besluit neemt maar nu met nadere motivering. Dan wordt het gebrek dus geheeld. In veel gevallen kan dan worden gezegd dat er niet is voldaan aan het causaliteitsvereiste.

4. Schade

Dit vereiste ziet toe of het onrechtmatig overheidshandelen ook echt heeft gezorgd voor die schade.

5. Relativiteit

Hiermee wordt relativiteit in de zin van artikel 6:163 BW bedoeld, niet relativiteit in de zin van 8:69a Awb.

De leidende vraag hierbij is 'strekt de geschonden norm tot bescherming tegen de schade van degene die daarop een beroep doet?'.

Voorbeeld waarbij er niet is voldaan aan relativiteitsvereiste: een vluchteling was ten onrechte niet toegelaten en daardoor kon zij pas jaren later beginnen met haar werk in het ziekenhuis. Zij vorderde haar daarom geleden schade. De HR oordeelde dat de vreemdelingenrechtelijke regels die de overheid had geschonden niet zijn geschreven ter bescherming van haar vermogensbelangen.

1. Is het handelen van de overheid onrechtmatig?
2. Is het handelen toerekenbaar aan de overheid?
3. Is er sprake van schade?

4. Relativiteitsvereiste (art. 6:163 BW)
5. Bestaat er een causaal verband tussen het handelen en de schade?

Ook het aspect verjaring is van belang. Op grond van art. 8:93 of 3:310 BW geldt voor de vordering tot schadevergoeding op grond van onrechtmatige daad in beginsel de korte termijn van vijf jaar, die aanvangt nadat de benadeelde bekend is geworden met de schade en het aansprakelijke overheidslichaam.

Voor juli 2013 zagen de regels omtrent rechtsmachtverdeling er als volgt uit; de bestuursrechter en de burgerlijke rechter waren beiden bevoegd om kennis te nemen van schadeveroorzakende besluiten, niet tijdige besluiten en andere voor beroep vatbare handelingen. De burgerlijke rechter was exclusief bevoegd in zaken waar schade werd veroorzaakt door feitelijk handelen en niet voor beroep vatbare besluiten.

Vanaf juli 2013 bestaat de wet nadeelcompensatie en schadevergoeding wegens onrechtmatige besluiten. Deze wet ziet op schade die is ontstaan door onrechtmatige appellabele besluiten en onrechtmatige feitelijke voorbereidingshandelingen. Welke rechter is bevoegd om te oordelen over de schadevergoeding is geregeld in art. 8:88 en 8:89 Awb.

De hoofdregel luidt; de bestuursrechter is bevoegd om op verzoek van een belanghebbende een bestuursorgaan te veroordelen tot de vergoeding van de schade als gevolg van (art. 8:88 Awb):

- Een onrechtmatig besluit
- Onrechtmatige handelingen ter voorbereiding van een onrechtmatig besluit
- Het niet tijdig nemen van een besluit
- Onrechtmatige handelingen ten aanzien van ambtenaren

In het geval van tweepartijengeschillen is de bestuursrechter uitsluitend/exclusief bevoegd (art. 8:89 lid 1 Awb):

- Besluiten waarover de Centrale Raad van Beroep en de Hoge Raad in enige of hoogste aanleg oordelen. De hoogte van de verzochte schadevergoeding maakt niet uit.

In alle andere gevallen bepaalt de hoogte van de gevraagde schadevergoeding welke rechter bevoegd is (art. 8:89 lid 2 Awb):

- Gevraagde schadevergoeding lager dan of gelijk aan €25.000: bestuursrechter of civiele rechter
- Gevraagde schadevergoeding hoger dan €25.000: civiele rechter

Naar de burgerlijke rechter of naar de bestuursrechter?

Oordeel over rechtmatigheid van besluiten:

Burgerlijke rechter:

- Feitelijk handelingen
Hieronder valt ook het niet-toezicht houden door een bestuursorgaan
- Niet-appellabele besluiten
Denk aan avv's en beleidsregels
- Wetgeving
Let op: rechter mag alleen toetsen of wetten in materiële zin niet in strijd zijn met de Grondwet (denk aan toetsingsverbod)

Bestuursrechter :

- Appellabele besluiten

- Wetgeving

Exceptieve toets → eerst overtreding aangaan, dan boete opgelegd krijgen, waarbij je in beroep gaat over de boete en de wet- en regelgeving en dan wordt er op die manier door de bestuursrechter beoordeelt over de wetgeving. Je kan bij bestuursrechter dus pas in beroep tegen een regeling indien er besluiten zijn genomen o.g.v. die regelgeving en jij in beroep gaat tegen dat besluit.

Oordeel over schadevergoeding: titel 8.4 Awb

De bestuursrechter oordeelt onder titel 8.4 Awb niet over een besluit, maar over een verzoekschrift. Wie schade lijdt door een onrechtmatig besluit kan rechtstreeks bij de rechter vragen om schadevergoeding.

Artikel 8:95 → bij gehele of gedeeltelijke toewijzing van het verzoek veroordeelt de bestuursrechter het bestuursorgaan tot vergoeding van de schade.

Bestuursrechter of burgerlijke rechter voor schadevergoeding?

1. Is de bestuursrechter eventueel bevoegd? Zie artikel 8:88.
 - a. Lid 1; hierin staat dus geen feitelijke handeling, dus schade veroorzaakt door *feitelijke handeling* alleen bij burgerlijke rechter
 - b. Lid 2: bestuursrechter is niet bevoegd indien beroep bij bestuursrechter is uitgezonderd. Dus schadevergoeding o.g.v. avv's en beleidsregel moeten bij burgerlijke rechter worden gevorderd.

Zo ja → stap 2

Zo nee → bestuursrechter is niet bevoegd tot veroordeling van schadevergoeding en burgerlijke rechter is exclusief bevoegd via verzoekschrift

2. Is het schadeveroorzakend handelen een appellabel besluit waartegen beroep openstaat bij het CRvB of HR? Zie artikel 8:89 lid 1.

Kijken naar artikel 9 CRvB. Denk aan geschillen over schadevergoeding in het ambtenarenrecht, sociale zekerheidsrecht, recht inzake studiefinanciering (CRvB) en het belastingrecht (Belastingkamer HR).

Zo ja → bestuursrechter is exclusief bevoegd, ongeacht de hoogte van de verzochte schadevergoeding

Zo nee → door naar stap 3

3. Is het schadeveroorzakend handelen een appellabel besluit waartegen anders dan bij CRvB of Belastingkamer HR beroep openstaat? Zie artikel 8:89 lid 2.
 - a. De gevraagde schadevergoeding is *minder* dan €25.000:
→ Zowel bestuurs- als de burgerlijke rechter bevoegd. De burger heeft dan dus keuzevrijheid.
 - b. De gevraagde schadevergoeding is *meer* dan €25.000:
→ De burgerlijke rechter is exclusief bevoegd.

Let op: de burger mag zijn schadevergoeding 'opknippen' en naar beide rechters gaan. Stel zijn schade is €163.00, dan mag hij voor €25.000 naar de bestuursrechter en voor het overige bedrag naar de burgerlijke rechter. Het kan dan dus zo zijn dat de bestuursrechter de €25.000 als schadevergoeding afwijst en de burgerlijke rechter het resterende bedrag wel toewijst. De burgerlijke rechter beantwoordt dan de vragen betreffende de schade, causaal verband en relativiteit zelfstandig.

Nadeelcompensatie

Nadeelcompensatie is schadevergoeding uit rechtmatige daad. Dit vloeit voort uit de gedachten dat het onrechtvaardig is als de rekening van de behartiging van het algemeen belang op een kleine groep wordt gepresenteerd terwijl de maatschappij als geheel van het rechtmatige handelen profiteert.

De Afdeling heeft bepaald dat bestuursorganen o.g.v. het égalitébeginsel gehouden zijn tot compensatie van zogenaamde onevenredige schade als gevolg van de uitoefening van een publiekrechtelijke bevoegdheid.

Ná de wet nadeelcompensatie

Burgers zijn nu niet langer afhankelijk van of het bestuursorgaan een regeling heeft getroffen voor nadeelcompensatie.

Er is nu namelijk artikel 4:126 Awb.

Voorwaarden recht op nadeelcompensatie:

- Benadeelde moet aantonen dat hij vergeleken andere burgers/ondernemers bijzonder zwaar getroffen wordt.
- De schade is abnormaal
Bijvoorbeeld wegafsluitingen vallen niet onder abnormale schade, maar onder normaal maatschappelijk risico.

JURISPRUDENTIE

Rechtbank Overijssel 11 maart 2015, ECLI:NL:RBOVE:2015:1235

- **Feiten:** Derden hebben geklaagd over geluidsoverlast veroorzaakt door de vogels van eisers. De gemeente had bij besluit van 25 juli 2013 t.a.v. deze geluidsoverlast een last onder dwangsom opgelegd aan eisers. Eisers hebben tegen dit besluit bezwaar ingediend, deze is bij besluit van 31 maart 2014 (dit is dus de bob) gegrond verklaard en de opgelegde last dwangsom is ingetrokken. De last onder dwangsom werd ingetrokken n.a.v. een hoorzitting voor de Commissie bezwaarschriften. De commissie oordeelde dat de opgelegde last onvoldoende specifiek en onvoldoende duidelijk was waardoor deze niet opgelegd mocht worden. De gemeente heeft deze onrechtmatigheid vervolgens erkend door de last onder dwangsom te herroepen. Omdat de eisers niet wilden dat de last op zou lopen hadden zij hun vogels weggedaan voordat de last onder dwangsom werd ingetrokken. Zij konden niet wachten tot iemand een redelijke koopprijs zou bieden, maar moesten zo snel mogelijk overgaan op verkoop. Daarbij hebben zij het tuinhuisje wat het vogelverblijf was afgebroken.
- **Rechtsvraag:** Hebben eisers recht op een (volledige) schadevergoeding?
- **Overweging en rechtsregel:** Volgens de rechtbank is er een causaal verband tussen het besluit van 25 juli 2013 en de door hen geleden schade, gezien eisers als gevolg van de aan hen opgelegde last onder dwangsom de vogels hebben verkocht en de vogelverblijven hebben afgebroken.
In casu stellen eisers een schade te hebben geleden van €10.695,00. Uit artikel 8:89 lid 2 Awb blijkt dat de bestuursrechter bevoegd is om een oordeel te geven over het verzoek van de schadevergoeding aangezien de gevorderde vergoeding lager is dan €25.000,00. Hij oordeelt het volgende over de schadevergoeding:
 - Kosten die gemaakt zijn voor de datum van de lastgeving (te weten 25 juli 2013) komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Juridische Faculteit der Amsterdamsche Studenten

- T.a.v. verkochte vogels: eisers hebben met verlies hun vogels verkocht (de vogels waren namelijk veel meer waard). Deze schade (dus het verlies) wordt begroot op €2.820,00.
- T.a.v. het tuinhuisje: tuinhuisje zelf was al afgeschreven, dus deze komt niet voor vergoeding in aanmerking. Wel komen de afbouwkosten voor schadevergoeding, deze is begroot op €100,00.
- T.a.v. juridisch advies: deze kosten vallen onder proceskosten en vallen daarom niet onder geleden schade. Zij hebben niet gevraagd om vergoeding van proceskosten die betrekking hebben op de bezwaarprocedure als bedoeld in artikel 7:15 Awb.
- De verweerder wordt veroordeeld voor de proceskosten, schadevergoeding (€2.820,00+€100,00) en het griffierecht.